

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/91/2017
Identifikačné číslo spisu: 6016209178
Dátum vydania rozhodnutia: 25.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6016209178.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančeniča v právnej veci žalobcu J. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom V., zastúpeného advokátkou Mgr. Ninou Hríbikovou, so sídlom Kukučínova 20, Banská Bystrica, proti žalovaného: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Prezídium policajného zboru, so sídlom Pribinova 2, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. PPZ-KA1-713-009/2016 z 22. júla 2016, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 24Sa/4/2016-54 zo 6. apríla 2017, takto

rozhodol:

Kasačnú sťažnosť žalovaného z a m i e t a.

Žalobcovi priznáva proti žalovanému právo na náhradu trov kasačného konania v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Rozsudkom č. k. 24Sa/4/2016-54 zo 6. apríla 2017 Krajský súd v Banskej Bystrici zrušil rozhodnutie žalovaného Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia policajného zboru č. PPZ-KA1-713-009/2016 z 22. júla 2016 spolu s rozhodnutím Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Banskej Bystrici č. KRPZ-BB-VO2-20-026/2015-PRAV z 25.04.2016 a vec im vrátil na ďalšie konanie. V rozsudku uviedol, že zodpovednosť služobného úradu za služobný úraz je objektívnou zodpovednosťou. Dôvodom zbavenia sa zodpovednosti služobného úradu (liberácie) môže byť len preukázané zavinené protiprávne konanie policajta, ktoré je v príčinnej súvislosti so vznikom škody. Podľa krajského súdu z obsahu administratívneho spisu nevyplýva, že by si žalobca počínal v rozpore s obvyklým spôsobom správania, nemožno ani uzavrieť, že by konal ľahkomyselne. Žalobca obvyklým spôsobom zostupoval po schodoch tak, ako to bolo bežné na služobnom úrade, pričom služobný úrad takýto spôsob toleroval. Rovnakým spôsobom, ktorý možno označiť za obvyklý si počínali aj iní policajti. Pokiaľ to služobný úrad trpel, ich konanie nie je možné hodnotiť ako ľahkomyselné, v rozpore s obvyklým správaním sa. Súhlasil so žalobcom, že pokiaľ by služobný úrad mal výhrady voči spôsobu prenášania pracovných pomôcok po schodisku v rukách, nosením pred sebou, mal policajtov preškoliť, resp. zabezpečiť im napríklad aktovky. Ľahkomyselné počínanie je také, ktoré by bolo v rozpore s obvyklým spôsobom správania sa ostatných policajtov. Za ľahkomyselné konanie však nemožno považovať bežnú

neopatrnosť v zmysle § 175 ods. 4 zákona č. 73/1998 Z. z. Aj keď lekárska posudková činnosť posudkových lekárov u policajtov právne umožňuje vykonávať kontrolu bodového ohodnotenia služobného úrazu, z tohto kontrolného oprávnenia nemožno vyvodzovať kompetenciu posudkového lekára na úpravu (krátenie) bodového ohodnotenia stanoveného v lekárskom posudku vydanom v súlade so zákonom č. 437/2004 Z. z. Nič nebráni orgánu verejnej správy, aby v konaní o dávkach úrazového zabezpečenia, na ktoré sa subsidiárne použije zákon č. 71/1967 Zb. (§ 84 ods. 1 zákona č. 328/2002 Z. z.) vykonal znalecké dokazovanie ako jeden z dôkazov v zmysle § 34 ods. 2 Správneho poriadku. Poznamenal, že ani nebolo potrebné vykonávať rozsiahlejšie dokazovanie smerujúce k vyvineniu sa služobného úradu. Dokazovanie by malo smerovať k preukázaniu zavinenia poškodeného. Exkulpácia služobného úradu neprichádza do úvahy, jedná sa o objektívnu zodpovednosť služobného úradu, preto je podľa jeho názoru bezvýznamné prípadné preukázanie toho, že nič nezavinil.

2. Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný včas kasačnú sťažnosť, v ktorej uviedol, že dostatočne a riadne prešetril pracovný úraz žalobcu, pričom boli naplnené liberačné dôvody služobného úradu podľa ustanovenia § 175 ods. 2 písm. c) zákona č. 73/1998 Z. z. V záujme zásad bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci je každý povinný počínať si tak, aby nedošlo k ohrozeniu alebo poškodeniu jeho zdravia i ostatných osôb. Pri zostupovaní po schodoch je každý povinný postupovať obozretne a opatrne, a to najmä v prípade, ak pri zostupe nesie služobné pomôcky. Tieto je každý povinný niesť tak, aby mu nezakrývali výhľad a taktiež, aby mal možnosť v prípade akéhokoľvek pošmyknutia sa pridržať zábradlia alebo akýmkoľvek spôsobom zabrániť pádu. V týchto skutočnostiach videl ľahkovážnosť konania žalobcu. Obe rozhodnutia príslušných orgánov, ktorými bolo rozhodované o priznaní náhrady za bolesť boli vydané na základe znaleckých posudkov a bodového ohodnotenia príslušnými lekármi. Uviedol, že žalobca konal ľahkomyselne. Priamy nadriadený ihneď po vzniku úrazu obhliadol miesto vzniku úrazu a konštatoval, že schody boli suché, nepoškodené a nebola na nich žiadna prekážka ani viditeľná špina, s čím sa krajský súd vôbec nevysporiadal. Za nesprávne považoval aj odôvodnenie krajského súdu ohľadom pochybení, týkajúcich sa znaleckých posudkov. V zdravotnej dokumentácii žalobcu sa nenachádzal popis odborného lekára o náleze pomliaždenia zápästia ani pomliaždenia hrudnej steny. Podľa prílohy č. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. sa hodnotí bolestné len pri pomliaždeniach ťažšieho stupňa. Dodal, že v prípade, ak pri zostupovaní žalovaný pociťoval akúkoľvek neistotu, mohol zvýšiť svoju pozornosť a opatrnosť, pridržať sa zábradlia. Žalobca vzhľadom na svoje vedomosti, skúsenosti, schopnosti a vzdelanie mohol a mal vedieť, že nesením služobných pomôcok pred sebou si zakrýva výhľad, pričom pri presúvaní sa po schodoch je nutné dbať na zvýšenú opatrnosť, našlapovať pri schádzaní zo schodov na jednotlivé schody opatrne, v prípade neistoty sa pridržiať zábradlia, nakoľko si môže spôsobiť vážne poškodenie zdravia. Takéto konanie žalobcu podľa názoru žalovaného nemožno považovať za bežnú neopatrnosť ani konanie vyplývajúce z rizika výkonu služby v zmysle § 175 ods. 4 zákona č. 73/1998 Z. z.

3. Žalobca sa podaním zo 04.07.2017 vyjadril ku kasačnej sťažnosti tak, že ju považoval za nedôvodnú. Uviedol, že žalovaný nepreukázal, v čom by mala spočívať ľahkomyselnosť konania žalobcu v zmysle ustanovenia § 175 ods. 2 písm. c) zákona č. 73/1998 Z. z. tak, aby tým bola založená existencia tvrdených liberačných dôvodov na strane žalobcu. V deň, kedy došlo k služobnému úrazu bol žalobca riadne ustrojený podľa predpisov, pred nástupom do služby vykonal dychovú skúšku, ktorá vyšla negatívne, po prevzatí pomôcok pokračoval kľudným krokom a bez náhlenia na prízemie obvyklou trasou po schodoch. Tvrdenia, že žalobca mal niesť pracovné pomôcky tak, že mu zakrývali výhľad žalovaný nepreukázal a nevyplývajú ani z úradného záznamu žalobcu, v ktorom opísal priebeh úrazu. Žalobca postupoval pri nesení pomôcok spôsobom jemu obvyklým, nakoľko cestu po schodoch, na ktorých došlo k úrazu schádzal s pomôckami pri výkone služby viac než 1200 krát. Úraz sa stal až v deň, kedy na predmetnom poschodí nefungovalo osvetlenie, pričom slabé osvetlenie a šero potvrdilo vo svojich výpovediach viacero svedkov, ktorí prišli na miesto úrazu bezprostredne po páde žalobcu, vrátane ošetrojúcej lekárky, ktorej museli na žalobcu svietiť baterkami a mobilmi - s touto skutočnosťou sa služobný úrad absolútne žiadnym spôsobom nevysporiadal, napriek tomu, že nefungujúce osvetlenie je priamym porušením § 6 zák. č. 124/2006 Z. z. Uviedol, že on ani jeho kolegovia nikdy neabsolvovali školenie, na ktorom by im bolo od nadriadených oznámené, že chôdza po schodoch (či už s pomôckami alebo bez) je rizikom, taktiež nebolo stanovené, akým spôsobom majú niesť pracovné pomôcky pri schádzaní schodov, neboli im poskytnuté žiadne pomôcky, ktoré by im mali uľahčiť prenos týchto pomôcok, pričom v zmysle § 6 zák. č. 124/2006 Z. z. je to povinnosťou zamestnávateľa. Žalovaný ním

tvrdenú existenciu liberačných dôvodov nepreukázal. Dodal, že podľa jeho vedomostí sa v spise posudkového lekára MUDr. W. H. nenachádzajú všetky lekárske správy, ktoré mal k dispozícii žalobca. Ani jeden z posudkových lekárov žalobcu po úraze nevyšetril, a teda nemohol mať vedomosť o rozsahu a závažnosti žalobcových zranení. Žiaden z posudkových lekárov nekontaktoval lekárku, ktorá žalobcu ošetrovala bezprostredne po úraze. Zároveň MUDr. H. ako ani MUDr. K. vo svojich posudkoch neuviedli dôvody, na základe ktorých mali za preukázané, že u žalobcu v prípade pomliaždenia prednej strany hrudníka, ľavého zápästia a čela, ktoré boli obodované MUDr. U., nemalo ísť o zranenia, ktoré majú byť obodované podľa zákona č. 437/2004 Z. z., ale len zoškrtali niektoré položky v súčte 40 bodov.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok - ďalej len „S. s. p.“), bez nariadenia pojednávania (§ 455 S. s. p.), preskúmal kasačnú sťažnosť a dospel k záveru, že nie je dôvodná a je potrebné ju zamietnuť (§ 461 S. s. p.).

5. Podľa § 174 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, ak pri výkone štátnej služby alebo v priamej súvislosti s ním došlo k poškodeniu zdravia policajta alebo k jeho smrti úrazom (ďalej len „služobný úraz“), zodpovedá za škodu tým vzniknutú služobný úrad. Služobným úrazom nie je úraz, ktorý sa policajtovi prihodil na ceste do služby a späť, s výnimkou, ak bol mimoriadne povolaný na miesto výkonu štátnej služby alebo iné dohodnuté miesto nadriadeným.

6. Podľa § 175 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z. služobný úrad sa zbaví zodpovednosti celkom, ak preukáže, že

a) škoda bola spôsobená tým, že policajt svojim zavinením porušil právne predpisy, rozkazy alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výkone štátnej služby a požiarnej ochrany, hoci bol s nimi riadne oboznámený a ich znalosť a dodržiavanie boli sústavne vyžadované a kontrolované, alebo

b) škodu si spôsobil policajt požitím alkoholu alebo inej návykovej látky a služobný úrad nemohol škodu zabrániť a že tieto skutočnosti boli jedinou príčinou škody.

7. Podľa § 175 ods. 2 zákona č. 73/1998 Z. z. služobný úrad sa čiastočne zbaví zodpovednosti, ak preukáže, že

a) policajt porušil svojim zavinením ustanovenia právnych predpisov, rozkazy alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výkone štátnej služby a požiarnej ochrany, hoci bol s nimi riadne oboznámený a že toto porušenie bolo jednou z príčin škody,

b) jednou z príčin bolo požitie alkoholu alebo inej návykovej látky postihnutým policajtom,

c) policajtovi vznikla škoda preto, že si počínal v rozpore s obvyklým spôsobom správania tak, že je zrejmé, že hoci neporušil právne predpisy, rozkazy alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výkone štátnej služby a požiarnej ochrany, konal ľahkomyselne a musel si pri tom byť vedomý vzhľadom na svoju kvalifikáciu a skúsenosti, že si môže zaviniť úraz alebo chorobu z povolania.

8. Podľa § 175 ods. 3 zákona č. 73/1998 Z. z., ak sa služobný úrad zbaví zodpovednosti čiastočne, určí sa časť škody, ktorú znáša policajt, podľa miery jeho zavinenia; v prípade uvedenom v odseku 2 písm.

c) uhradí však služobný úrad aspoň jednu tretinu škody.

9. Podľa § 175 ods. 4 zákona č. 73/1998 Z. z. za ľahkomyselné konanie nemožno považovať bežnú neopatrnosť a konanie vyplývajúce z rizika výkonu štátnej služby.

10. Kasačný súd sa plne stotožnil s odôvodnením rozsudku krajským súdom.

11. Preskúmaným rozhodnutím č. PPZ-KA1-713-009/2016 z 22.07.2016 Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Prezídium Policajného zboru zamietlo odvolanie žalobcu a potvrdilo rozhodnutie č. KRPZ-BB-VO2-20-026/2015-PRAV z 25.04.2016, ktorým Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Banskej Bystrici priznalo žalobcovi náhradu za bolesť vo výške 672,52 eur. Priznaná suma zodpovedá 34% miere zodpovednosti služobného úradu za škodu spôsobenú pracovným úrazom. Žalovaný uzavrel, že zo strany služobného úradu nedošlo k žiadnemu zavinenému konaniu alebo nekonaniu, ktoré by bolo príčinou vzniku služobného úrazu poškodeného, keďže osvetlenie schodiska, na ktorom došlo k úrazu bolo dostatočné a funkčné, schodisko nejavilo známky poškodenia, v čase úrazu bolo čisté a suché, madlá zábradlia boli funkčné.

12. Skutková podstata zodpovednosti služobného úradu za škodu pri pracovnom úraze a chorobe z povolania zakotvená v § 174 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z. je budovaná na princípe zodpovednosti za výsledok, teda služobný úrad zodpovedá zamestnancovi za škodu bez ohľadu na to, či ju zavinil alebo nezavinil. Ako správne uviedol krajský súd v konaní neboli dôvody na ďalšie dokazovanie na preukazovanie skutočnosti, či služobný úrad služobný úraz zavinil alebo nezavinil. Zodpovednosť služobného úradu je v tomto prípade koncipovaná ako zodpovednosť objektívna, a teda bez ohľadu na zavinenie. Vyhodnocovanie dôkazov ohľadom skutočností, že služobný úrad zabezpečil dostatočné osvetlenie, schodisko bolo suché a čisté, zábradlie neporušené bolo, ako správne uviedol krajský súd, nadbytočné.

13. V prípade takto formulovanej objektívnej zodpovednosti zamestnávateľa zákon ustanovuje liberačné dôvody, teda situácie, kedy sa služobný úrad zbaví zodpovednosti za škodu. Jedným z dôvodov na úplne zbavenie sa zodpovednosti služobného úradu za služobný úraz je, že škoda bola spôsobená tým, že policajt svojím zavinением porušil právne predpisy, rozkazy alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výkone štátnej služby a požiarnej ochrany, hoci bol s nimi riadne oboznámený a ich znalosť a dodržiavanie boli sústavne vyžadované a kontrolované. Je nevyhnutné, aby policajt porušil konkrétnu povinnosť ustanovenú právnymi predpismi alebo ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci alebo konkrétny pokyn na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Musí ísť o zavinenie porušenie bezpečnostných predpisov alebo pokynov.

14. Zároveň zákon ustanovuje situácie, za ktorých sa služobný úrad zbaví zodpovednosti čiastočne. Jedným z týchto dôvodov je, že policajtovi vznikla škoda preto, že si počínal v rozpore s obvyklým spôsobom správania tak, že je zrejmé, že hoci neporušil právne predpisy, rozkazy alebo pokyny na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výkone štátnej služby a požiarnej ochrany, konal ľahkomyselne a musel si pri tom byť vedomý vzhľadom na svoju kvalifikáciu a skúsenosti, že si môže zavinieť úraz alebo chorobu z povolania. Aj podľa názoru kasačného súdu z obsahu administratívneho spisu nebolo nijakým spôsobom preukázané, že by si žalobca počínal ľahkomyselne. Ako ľahkomyselné konanie môže byť posúdené len konanie policajta, ktoré nie je zároveň porušením právnych alebo ostatných predpisov k zaisteniu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci alebo pokynov k zaisteniu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Za ľahkomyselné konanie treba považovať konanie policajta, ktorý sa vzhľadom ku konkrétnej časovej a miestnej situácii na pracovisku správa spôsobom, pri ktorom vedome podstupuje riziko hroziaceho poškodenia na zdraví, a toto počínanie je v rozpore s obvyklým spôsobom správania; pritom si musí byť vedomý (vzhľadom na kvalifikáciu a skúsenosti), že si môže privodiť úraz alebo chorobu z povolania. Za ľahkomyselné konanie policajta nemožno považovať bežnú neopatrnosť a konanie vyplývajúce z rizika práce. Z tohto dôvodu by sa služobný úrad čiastočne zbavil zodpovednosti za škodu len ak by preukázal, že konanie policajta možno charakterizovať ako nebezpečné riskovanie alebo hazardérstvo. Prihliada sa pritom na kvalifikáciu poškodeného, nadobudnuté skúsenosti, dĺžku zamestnania a pod. Policajt by si musel byť vedomý, že si svojím konaním môže spôsobiť pracovný úraz alebo chorobu z povolania. Vyžaduje sa teda kvalifikovaná ľahkomyselnosť (policajt vedel alebo vzhľadom k svojej kvalifikácii a skúsenostiam musel vedieť, že si svojím konaním môže privodiť pracovný úraz alebo chorobu z povolania). Ďalšou podmienkou je (aj keď konanie policajta by bolo možno kvalifikovať ako riskantné alebo hazardérske), aby išlo o spôsob činnosti, ktorý je v rozpore s obvyklým spôsobom konania zamestnancov - policajtov. Ak rovnakým spôsobom konajú aj iní zamestnanci a služobný úrad danú situáciu trpí, nie je naplnená skutková podstata v zmysle § 175 ods. 2 písm. c) zákona č. 73/1998 Z. z. V konaní takéto ľahkomyselné konanie žalobcu nebolo preukázané. V konaní neboli vykonané dôkazy, ktoré by nasvedčovali tomu, že zostupovanie žalobcu po schodoch malo znaky hazardérstva, ľahkomyselného konania, a že by existovali dôvody na čo i len čiastočné zbavenie sa zodpovednosti služobného úradu tak, ako to predpokladá § 175 ods. 2 písm. c) zákona č. 73/1998 Z. z.

15. Krajský súd sa správne vysporiadal tiež s otázkou krátenia bodového ohodnotenia keď uviedol, že v prípade kolízie neprichádza do úvahy krátenie bodového ohodnotenia aj keď existuje oprávnenie posudkových lekárov policajtov (v zmysle zákona č. 328/2002 Z. z.) kontrolovať bodové ohodnotenie

lekárskej posudkovej činnosti. V prípade kolízie prichádza do úvahy znalecké dokazovanie.

16. Na základe uvedeného po preskúmaní spisového materiálu dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná a preto ju zamietol (§ 461 S. s. p.).

17. Kasačný súd priznal úspešnému žalobcovi plnú náhradu trov konania na kasačnom súde, o výške ktorej rozhodne vyšší súdny úradník samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozhodnutia (§ 467 ods. 1 a ods. 2, § 167 ods. 1, § 175 ods. 2 S. s. p.).

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.